

NESNESITELNÝ DIKTÁTOR. ŽIVOT RUMUNSKÉHO TYRANA CEAUŞESCA SKONČIL V DEŠTI KULEK NA POPRAVIŠTI. SKONČÍ TAKTO I MATOVIČ A JEHO GANG?

- CZ24 News | 2. ledna 2021

RUMUNSKO: Poklidný průběh od diktatury k demokracii Rumunsko rozhodně nezažilo.

Vzrušené prosincové dny roku 1989 znamenaly definitivní konec komunistického megalomana Nicolae Ceauşesca. Ten byl i se svou ženou Elenou po rychlém vojenském soudu 25. 12. 1989 popraven.

Diktátor, megaloman, tyran. Tyto i jiné výrazy by jistě seděly na rumunského fanatického komunistu Nicolae Ceauşeska, který do poslední chvíle odmítal uznat realitu hroutícího se sovětského bloku. I tehdy v roce 1989 si nepřipouštěl, že by mohl jít „od válu“. A přece se tak stalo, ba co víc, pro Ceauşesca to dopadlo ještě mnohem hůře.

Ceauşescu se dostal do čela Komunistické strany Rumunska poté, co zemřel na rakovinu Gheorghe Gheorghiu-Dej v roce 1965. Budil navenek dojem liberála, který si nedá do výsostně politických záležitostí nikým mluvit, a to ani Sověty. Naopak navazoval k nechuti Sovětského svazu styky se Západem, kde Ceauşeskova popularita rostla, až po srpnové okupaci Československa pěti státy Varšavské mlouvy dosáhla kulminačního bodu. Rumunsko se totiž vpádu do Československa nezúčastnilo a naopak Ceauşescu jej před mezinárodním fórem odsoudil.

V roce 1984 také rumunští sportovci startovali na letních olympijských hrách v Los Angeles, přičemž ostatní země východního bloku tuto nejvýznamnější sportovní událost povinně bojkotovaly.

Jakkoli působil Ceauşescu směrem ven liberálně, naopak doma zavedl tuhou diktaturu, zvláště po své návštěvě Číny, Severní Koreje a dalších států na počátku 70. let. Rumunsko tak začalo s vlastní „kulturní revolucí“, která však měla nedozírné hospodářské následky. V Rumunsku chyběly suroviny, potraviny, které byly i na přiděl, muselo se šetřit elektrinou, takže rumunská televize vysílala pouze několik hodin denně. Rumunsko trápil i vysoký zahraniční dluh, nedostávalo se kvalitní zdravotní i jiné péče.

Lid živořil, ale rumunský diktátor si žil na vysoké noze. Současně dal „karpatský génius“ vyniknout své pozdější megalomani, kdy si nechal vybudovat honosné sídlo Jarní palác, kterému padly za obět i významné historické budovy. Systematicky budoval svůj kult osobnosti, který Sověti kritizovali. Jakýkoliv náznak nesouhlasu či opozice Ceauşescu na druhé straně tvrdě potíral již v zárodku.

V Rumunsku se tak nemohly rozvinout opoziční aktivity tak jako v jiných zemích sovětského bloku. V 80. letech Ceauşescu zcela ignoroval Gorbačovovu perestrojku a pevně si stál za tím, že se již konečně blíží vysněná doba komunismu. Zatímco v jihovýchodní a střední Evropě padaly komunistické režimy jako domeček z karet, ještě v době československých událostí v listopadu 1989 se nechal Ceauşescu manifestačně zvolit šéfem rumunských komunistů na sjezdu.

Pohár trpělivosti přetekl v prosinci, kdy vypukly v Temešváru masové demonstrace na protest

proti plánovanému vystěhování evangelického pastora Lászla Tőkése, kritika režimu. Demontrace diktátora zaskočily právě v době, kdy se vrátil ze zahraniční cesty z Íránu. Jeho odpověď se však dala očekávat: nařídil ostrou střelbu do demonstrantů. Podle odhadů bylo během prosincové revoluce zabito zhruba 1 100 lidí. Střelbou do lidí si však Ceaușescu zpečetil zároveň osud.

Demonstrace se přelily rychle i do Bukurešti a dalších měst. Překvapený diktátor se snažil 21. prosince 1989 promluvit z budovy ÚV Komunistické strany Rumunska k rozlícenému davu, ale už ho nikdo neposlouchal. Část demonstrantů si proklestila cestu do budovy a Ceaușescu tak musel se svou ženou Elenou a dvěma věrnými soudruhy narychlo opustit horkou půdu vrtulníkem. Moc v zemi převzala armáda a Fronta národní spásy v čele s Ionem Ilieskem, kterého kdysi Ceaușescu nechal odstavit.

Pokud si však Ceaușescu myslel, že svému osudu uprchne, tak se velmi zmýlil. Stroji došlo palivo a nyní již svržený diktátor byl spolu se svou ženou zadržen vojáky, kteří je převezli na základnu ve městě Targoviște. S Ceaușeskem a jeho ženou byl narychlo konán vojenský tribunál, v němž byl Ceaușescu shledán vinným z genocidy, ekonomického rozvratu a dalších zločinů, jichž se dopustil. Ceaușescu sice protestoval, odvolává se na to, že je stále prezident, nicméně moc už držel v tu dobu v rukou někdo jiný. Na závěr improvizovaného soudu byl vyřčen nezvratný ortel: svržený diktátor budou s manželkou zastřeleni.

Poprava byla vykonána ještě týž den a záběry neslavného konce manželů obletěly celý svět. Ještě v květnu 1989 byl přítom zastřelený vůdce na státní návštěvě Československa, kdy nemohl tušit, jaký osud jej v příštích měsících čeká. Rumunsko tak konečně mohlo nastoupit cestu k demokracii, která však byla na rozdíl od jiných zemí sovětského bloku vydlážděná stovkami mrtvých.